rokon *E. gyrosperma*-tól (*E. Oederi* Moesz), addig alig tudom megkülönböztetni az *E. ambigua*-t az *E. triandra*-tól. A virágkocsány hosszusága nem lehet megkülönböztető jegye az *Elatinek*-nek. Igaz ugyan, hogy az *E. gyrosperma*-nál sohasem láttam nyelesvirágú példányokat, még akkor sem, ha azok mélyen a víz alatt teremnek, de az *E. hungarica*-nál a nedvesebb helyen növő példányok hosszúkocsányúak, a szikkadt sárban növő példányok ülővirágúak. E két *Elatiné*-t nem a virágkocsány nagysága különbözteti meg egymástól, hanem a csészelevél nagysága és a mag alakja.

Az *E. hungarica*-nál akár ülő, akár kocsányosvirágú alakjáról van szó, a csészelevelek mindig nagyobbak a termésnél és szabad szemmel is tisztán láthatók. Ezzel szemben az *E. gyrosperma*-nál olyan aprók, hogy még nagyítás mellett is alig észrevehetők s jóval kisebbek a termésnél. Az *E. hungarica* magja kifli-alakú és a mag vége sohasem érinti a mag törzsét. Ezzel szemben az *E. gyrosperma*-nál a mag annyira meggörbült, hogy az egyik vége mindig éri a mag testét. Az *E. triandra* és *E. ambigua* közt ilyen lényeges és szembetünő különbséget nem tudtam találni. A virág ülő vagy kocsányos volta nem lényeges megkülönböztető jegy. A magvak alakja sem mutat lényeges eltérést a két fajnál. Maradna a csészelevelek száma, mely az *E. ambigua*-nál 3, a *triandra*-nál pedig 2. A csészelevelek eme *Elatinek*-nél azonban olyannyira aprók, hogy csak nehezen láthatók.

Parmelia glabra (Schaer.) Nyl. alakköre.

Les formes du Parmelia glabra (Schaer.) Nyl.

Irta: Par: **Gyelnik V.** (Budapest.)

Zahlbruckner a Cat. Lich. Univ. vol. VI., 1929. című művében (p. 91.) két varietást említ. Egyik a var. *epilosa* Steiner. Az originális leírásban (Ann. Mycol. XVIII., 1919., p. 23.) a következőket írja: „... cortex superior thalli et involucri epilosus." A felület szőrössége a CaCl reactio mellett a fajnak legfőbb faji sajátsága, ha tehát, mint *var. epilosa* esetében is hiányzik, úgy vagy új, vagy más fajról van szó.

Másik varietás a var. *sorediomanes* Nyl. (Flora. LXVIII. 1875. p. 448.). Ezt írja róla: „Differt thallo... sorediis.. pro maxima parte tecto." A mi fajunk sorediummentes, tehát ez a varietás semmiképpen sem tárgyalható ennek a fajnak alakkörén belül.

E dolgozatban tárgyalt anyag a Magyar Nemzeti Múzeum Növénytani Osztályának herbariumában, Budapesten található meg.

Parmelia glabra (Schaer.) Nyl. in Flora vol. LV. 1872. p. 548; *Parmelia olivacea* var. *corticola* a. *glabra* Schaer. Lichen. Helvet. Spicil. sect. 10. 1840. p. 466.

var. *fuscoides* Gyelnik n. var. Forma typica. Thallus primarius griseus vel griseo-fuscus vel viridulo-fuscus vel gilvo-fuscus vel castaneus, superne plus minusque rugosus vel laevis. Squamae papillaeque desunt. Medulla CaCl+ rubescens.

Exs. *Parmelia olivacea α. corticola* a. *glabra* Schaer. Lich. Helvet. no. 370; *Parmelia olivacea* var. *glabra* Roumeg. Lich. Gall. exs. no. 432; Anzi, Lich. Ital. super. no. 113; *Parmelia glabra,* Krypt. exs. no. 875 (spec. orig. in mus. Budapest).

Hab. Gallia. A Montferrand, Doubs troncs de Noyers (Flagry, vidi Roumeg. cit. exs.).

Helvetia. Ad arbores in locis apertis (Schaer. cit. exs.).

Austria inferior. Ad corticem Aceris in monte Mandling prope Waldegg. ca. 800 m. s. m. (Baumgartner. Spec. orig. vidi Krypt. exs. 875.).

Hungaria. *Com. Pest.* Fraxinus kérgén a Fellegvár alatt ca. 340 m. s. m. Visegrád mellett (Timkó); Fraxinus kérgen, Nagyszál, ca. 400 m. s. m. (Timkó); Fraxinus kérgén, Pilishegy, ca. 680 m. s. m. Pilisszántó mellett (Kümmerle, Timkó et Fóriss); Quercus kérgen, Hild-puszta közelében, ca. 120 m. s. m. Nádudvar mellett (Moesz et Timkó); *Com. Zala.* Fraxinus kérgén a „Badacsonyhegy" platóján, ca. 400 m. s. m. Badacsontomaj mellett (Timkó). *Com. Lika-Krbava Croatiae.* Velebit: ad pedem montis Pečarsk. Kuk supra pagum Milkovica (Kümmerle et Szurák); am Smedorovo polje über dem Zrmanja-Ursprung a. d. bosn. dalmat. Grenze an Quercus (Baumgartner).

Montenegro. In cortice Castaneae ad claustrum Dečani prope Ipek, alt. ca. 600 m. s. m. (Andrasovszky).

Albania, Montes Albaniae boreali-orientalis inter opp. Prizren et Debra jacentes: montes nivales Galica Lums, ad corticem Pini Heldreichii, in decl. orient. summi jugi supra pag. Bicaj, alt. ca. 1900 m. s. m. solo calc. (Kümmerle).

Italia. Ad Alnos, Betulas et Juglandes in prov. Veronensi (Mass.) et in prov. Sondriensi, Bormio (Anzi cit. exs.).

f. *balcanica* Gyelnik n. f. Thallus ut in forma typica sed superne pomaceus (viridis), medulla CaCl+ rubescens.

Hab. *Com. Lika-Krbava Croatiae:* montes Senjsko Bilo, in silvis ad jugum Vratnik supra portum Senj, alt. ca. 600 m. s. m. solo calc. (Kümmerle. Spec. orig.); Montes Senjsko Bilo, ad truncos Quercus lanuginosae in silvis montis Veljun ad. pag. Francikovac supra port. Senj, alt. ca. 600 m. s. m. solo calc. (Kümmerle. Planta non typica).

Montenegro. In cortice Quercus ad Bjeluha prope Ipek. alt. ca. 1400 m. s. m. (Andrasovszky).

f. *squamosa* GYELNIK n. f. Superficies thalli primarii disperse squamata. Squamae numerosae, rotundatae, castaneae, diametr. circ. 1—2 mm., ad margines integrae vel plus minus crenulatae. Lobi thalli primarii castanei. Medulla CaCl+ rubescens.

HAB. Hungaria. *Com. Pozsony.* Ad cort. Quercus, Szentgyörgy, (ZAHLBRUCKNER, FILARSZKY, JÁVORKA); *Com. Vas.* Ad corticem Quercus in silvis pr. p. Felsőlövő, alt. ca. 360 m. s. m. (FÓRISS); *Com. Esztergom.* Ad cort. Fraxini „Keserűhegy" ca. 480 m. s. m. Dömös mellett (TIMKÓ); *Com. Nógrád.* Ad. cort. Qu. Cerris in m. Salgó ca. 350 m. s. m., Somoskőújfalu (FÓRISS); *Com. Pest.* Ad cort. Tiliae kötött futóhomok területen, Vác mellett a katonai gyakorlótéren (JÁVORKA et TIMKÓ. Spec. orig.); Ad cort. Quercus, Nagykopaszhegy, ca. 400 m. s. m. prope Nagykovácsi, SZURÁK, TIMKÓ et FÓRISS): *Com. Fejér.* Ad cort. Fraxini, Csóka és Csákberény közti hegyen, ca. 300 m. s. m. (TIMKÓ).

f. *quercicola* GYELNIK n. f. Thallus primarius superne valde rugosus et dense irregulariter papillosus. Papillae diametr. ca. 0.5 mm. Medulla CaCl+ rubescens.

HAB. Hungaria. *Com. Hont.* Ad cort. Carpini, Nagymaros; Nagygubacsi hálás, ca. 300 m. s. m. (TIMKÓ); *Com. Pest.* Ad cort. Quercus, Rupphegy, ca. 250 m. s. m.. prope Budapest (TIMKÓ); Ad cort. Quercus, Ördögorma, ca. 300 m. s. m. prope Budapest. (TIMKÓ. Spec. orig. Közel a teljes felület papillás. Thalle presque tout à fait papilleux); Populus pyramidalis törzsének kérgén az Ecser melletti erdőben, ca. 160 m. s. m. (TIMKÓ).

var. *imbricata* (MASS.) ZAHLBR. Cat. Lich. Univ. vol. VI. 1929. p. 91; *Parmelia olivacea* var. *imbricata* MASS. Memor. Lichenogr. 1853. p. 52 et Schedul. Critic. vol. V. 1856. p. 103. Thallus castaneus, mox omnino squamosus, squamae diametr. circ. 0—1(—3) mm. Lobi primarii ad marginem thalli hic illic maiores sunt. Squamae ad margines integrae crenulataeque. Medulla CaCl+ rubescens.

HAB. Hungaria. *Com. Turóc.* Substr. Alnus. pr. Stubnyafürdő, alt. ca. 500 m. s. m. (MARGITTAI).

Résumé.

Mr. ZAHLBRUCKNER dans son ouvrage Cat. Lich. Univ. vol. VI. 1929. p. 91. fait mention de deux variétés du *Parmelia glabra.* L'une est la var. *epilosa* STEINER. Il dit dans la description originale (Ann. Mycol. XVIII. 1919. p. 23.) ... cortex superior thalli et involucri epilosus." La pilosité de la face superieure du thalle indépendamment de la réaction de CaCl sont les caractères principales de l'espèce même. En conséquent si la pilosité manque comme nous voyons dans la variété *epilosa,* il s'agit probablement d'une nouvelle ou d'une autre espèce.

L'autre variété est la var. *sorediomanes* NYL. (Flora LXVIII.

1875. p. 448.). „Differt thallo... sorediis..., pro maxima parte tecti." Notre espéce n'a point de soredé! Á cause de l' absence absolue des sorediés chez *P. glabra* on ne peut subordonner cette variété à cette espèce.

Les éxemplaires étudiés dans ce petit article se trouvent dans l'herbier de la section botanique du Musée National Hongrois à Budapest.

A havasi gyopár felfedezése a Szvidovecen.*

Irta: **Margittai Antal** (Munkács).

1926. július tizennegyedikén Máramaros megyében, Rahó mellett megmásztuk Endre fiammal a Kameny- és a Terenkin-havasokat s tizenötödikén hajnalban Kőrösmezőre utaztunk, ahol célunk a Bliznica-havas környékének és csúcsainak átkutatása volt, mert annak ellenére, hogy már kétszer voltam e havason, összes szikláit még nem tudtam átkutatni. Ezenkivül Vagner Lajos említette, hogy e havas nedves rétjein a *Malaxis paludosa* terem, s ezért szerettem volna megerősíteni Vagnernek eme adatát. Minthogy Szvidovec (Kevele) községből már kétszer jártam a Bliznica csúcsokon anélkül, hogy a *Malaxisra* ráakadtam volna, elhatároztam, hogy a Bliznicát Kőrösmezőről a Mencsul nevű havason keresztül fogjuk megmászni, hátha most szerencsésebbek leszünk. Július 16-án reggel 3 órakor indultunk útnak. Az egész környéket köd takarta, ami eléggé aggasztott bennünket, ismerve Máramaros megye jó szokását, hogy úgyszólván mindennap esik az eső. Először a Tiszán kellett átjárót keresnünk, mert a pallókat Kőrösmezőn mind elvitte a megáradt folyó s újakat még nem épített a község. Szerencsénkre egy néhány, a tutajozáshoz szükséges gátat építettek a Tisza jobb partján és azokhoz a köveket a Tisza balpartjáról vitték át, így azután találtunk egy deszkaszélességű átjárót, melyen átegyensúlyoztuk magunkat a balpartról a jobbra. Már a Tisza jobbpartján kezdtünk botanizálni és a *Salixokon* kívül a következő fajokat szedtük: *Lythrum Salicaria, Sparganium erectum, Juncus lampocarpus, J. bufonius.* A kis fatemplom mellett a hegynek vezet fel az út s úgyszólván a Mencsul havast körülvevő fenyveserdőig mindenütt réteken keresztül. Mindjárt az út elején szemeim elé került a *Gentiana cruciata*, mely növényt e helyen szedtem először az Északkeleti Felvidéken. E réteken mindenütt elszórtan házak vannak a szükséges melléképületekkel. A kis házak körül egy darab burgonyaföld, ugyanannyi zabbal vagy káposztával beültetett szántóföld s néhány hold rét képezi egy-egy ilyen háznak minden gazdagságát. E rétek

* Berichtet über die Entdeckung des Edelweisses auf d. Berg Svidovec bei Kőrösmező (Komit. Mármaros.)

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: Ungarische Botanische Blätter

Jahr/Year: 1930

Band/Volume: 29

Autor(en)/Author(s): Gyelnik [ab 1935 Köfaragó-Gyelnik] Vilmos

Artikel/Article: Les formes du Parmelia glabra (Schaer.) Nyl. 15-18